

Richtlijn opvang dak – en thuisloze mensen

Versie 1: 9 oktober 2020

Inleiding

- Gedurende de coronacrisis heeft het ministerie van VWS samen met VNG, COMO, MIND, Valente en andere partijen richtlijnen opgesteld voor de opvang van dak- en thuisloze mensen tijdens de crisis.¹ Op 1 juni is de laatste versie hiervan gepubliceerd, die gericht was op het af- en ombouwen van de maatschappelijke opvang in een nieuwe fase van de crisis.²
- De huidige richtlijn dient ter vervanging van de eerdere richtlijnen en biedt handvatten voor de huidige fase van de crisis in combinatie met het herfst- en winterseizoen waarin in periodes van vrieskou meer dak- en thuisloze mensen opgevangen zullen worden.
- In lijn met de landelijke aanpak om indien nodig met name *regionale* maatregelen te treffen, kan het voorkomen dat op regionaal niveau aanvullende maatregelen worden getroffen die ook de maatschappelijke opvang raken.
- De maatschappelijke opvang valt onder de uitzonderingsregel voor het maximumaantal van 30 personen binnen. Het is toegestaan om meer dan 30 mensen binnen op te vangen met inachtneming van de 1,5 meter afstand tussen de bedden. Concentraties van mensen moet echter zoveel mogelijk worden voorkomen. Slaapplekken voor grotere groepen mensen moeten zoveel mogelijk worden opgedeeld in kleinere compartimenten.
- In het geval van een landelijke lockdown met het advies 'blijf binnen' worden gemeenten wederom opgeroepen de opvang te openen voor niet-rechthebbende daklozen. Houd de updates van deze richtlijn daarom in de gaten.

Opvang

Voor de opvang blijft gelden: Alle voorzieningen moeten (zo veel mogelijk structureel) worden ingericht volgens de 1,5 meter norm. Waar mogelijk (indien mensen hieraan toe zijn) wordt (zelfstandige) huisvesting georganiseerd, indien nodig met begeleiding. De opvang wordt zoveel mogelijk ingericht in 1 of 2 persoonskamers in plaats van slaapzalen voor mensen voor wie op korte termijn geen huisvesting beschikbaar is.

Wanneer mensen een eigen woonruimte hebben, is het eenvoudiger voor hen om 1,5 meter afstand te houden. Ook kan dit het herstel bevorderen van deze mensen. Dit is in lijn met de ambitie uit *Een (t)huis, een toekomst*.³

Het dringende advies een mondkapje te dragen geldt ook in de gemeenschappelijke ruimten van de maatschappelijke opvang. Zorgverleners in de maatschappelijke opvang worden geadviseerd dakloze mensen te informeren over het dringende advies een mondkapje te dragen en deze beschikbaar te stellen in de openbare ruimtes van de instelling.

Quarantaine plekken

Net als in de eerste golf is het van belang voldoende quarantaineplekken te organiseren voor het geval dat een besmetting plaatsvindt in opvang en woonvoorzieningen. Regionale samenwerking met andere zorginstellingen is cruciaal. Denk daarbij ook aan beschermd wonen en de vrouwenopvang.

Bij een uitbraak in de maatschappelijke opvang moet de hele locatie in quarantaine. Gezien de problematiek van de doelgroep kan dit onhoudbare situaties opleveren. Organiseer daarom verspreid over de regio meerdere locaties waar mensen in quarantaine kunnen.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/richtlijnen/2020/03/27/richtlijn-opvang-van-dak--en-thuisloze-mensen>

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/richtlijnen/2020/05/29/richtlijn-afbouw-en-ombouw-maatschappelijke-opvang>

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/06/03/kamerbrief-over-een-thuis-een-toekomst-de-aanpak-van-dak-en-thuisloosheid>

Winterkouderegeling en registratie

Wanneer de gevoelstemperatuur op of onder het vriespunt ligt, is het extra van belang dak- en thuisloze mensen een plek te bieden waar zij veilig en warm kunnen overnachten. Als gevolg van het inrichten van de opvang conform de 1,5 meter norm kan het nodig zijn dat gemeenten en aanbieders op zoek moeten naar alternatieve locaties om de winterkouderegeling ook dit jaar uit te kunnen voeren. Het Rijk roept gemeenten op zich hier zo spoedig mogelijk op voor te bereiden en de samenwerking in de regio en/of met andere centrumgemeenten op te zoeken indien locaties in de stad (tijdelijk) niet toereikend blijken te zijn. Aan regiogemeenten wordt gevraagd aan hun centrumgemeente kenbaar te maken welke locaties beschikbaar zijn in hun regiogemeente.

Over het algemeen registreren opvanginstellingen wie bij hen verblijft. Tijdens de winterkouderegeling is de toegang laagdrempeliger en worden mensen daardoor niet altijd geregistreerd. Nu gelden echter extra regels:

- Om verspreiding van het virus te voorkomen is het van belang om – net als bijvoorbeeld in de horeca – mensen te registreren die gebruik maken van de opvang zodat contact met hen kan worden opgenomen als een uitbraak plaatsvindt.
- Hierbij moet extra aandacht worden besteed aan de laagdrempeligheid van de registratie, passend bij de doelgroep.
- Betrek de lokale cliëntenorganisatie bij deze (en andere) ontwikkelingen, zij kunnen advies geven over hoe dit vormgegeven zou kunnen worden. Mocht geen lokale cliëntenorganisatie aanwezig zijn kan de 'Vliegende Brigade Ervaringsdeskundigheid' helpen in het vinden van een oplossing om ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid te betrekken. Kijk hiervoor op www.ervaringsinzet.nu.

Onderstaande tekst uit eerdere richtlijnen blijft onverminderd van kracht:

Ondersteuning

- De crisis biedt een kans om nieuwe dak- en thuisloze mensen zoveel mogelijk in beeld te houden en passende ondersteuning te bieden. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de begeleiding van deze mensen bij praktische zaken, zoals het regelen van een briefadres, een zorgpolis, ID bewijs, schuldhulpverlening, en inschrijving bij Woningnet. Wanneer de praktische zaken op orde zijn kunnen mensen zo snel mogelijk begeleid worden naar huisvesting (eventueel met begeleiding).
- Dagbestedingsactiviteiten zijn per 1 juni weer zo zoveel mogelijk opgestart met inachtneming van de 1,5 meter norm. Ook algemene voorzieningen zoals inloophuizen en maaltijdvoorzieningen zijn weer zoveel mogelijk open. Zie hiervoor de [richtlijn](#) van het ministerie van VWS en de [handreiking algemene voorzieningen](#) van MIND. Belangrijk hierbij is te letten op lokale aanwijzingen en mogelijke beperkingen en die op te volgen.
- Een belangrijke les uit de eerste golf is dat het nodig is om locaties open te houden (of extra te openen) waar dak- en thuisloze mensen overdag naar binnen kunnen indien zij minder of geen gebruik meer kunnen maken van algemene voorzieningen als bibliotheken. Dit voorkomt overlast op straat en het verergeren van problematiek. Het Rijk roept gemeenten op om lokaal te bezien of extra locaties nodig zijn op basis van verschillende scenario's.

Bij gezondheidsklachten

- Instellingen die zorg dragen voor deze doelgroep wordt geadviseerd navraag te doen (triage) bij elke cliënt naar klachten die passen bij een besmetting met COVID 19, zoals nieuwe hoestklachten of verergering van bestaande hoestklachten. Koorts is een bijkomend criterium om aan een besmetting met COVID 19 te denken. Zie ook de [website](#) van het RIVM voor de symptomen.
- Per 1 juni kan iedereen bij verdenking op COVID 19 getest worden. Na het afnemen van een test bij een dakloze persoon moet diegene in een aparte (isolatie)ruimte verblijven totdat de uitslag bekend is. Bij een positieve test moet de isolatie worden voortgezet totdat de persoon 1 dag klachtenvrij is. De bevestiging van een COVID 19 besmetting moet

gemeld worden bij de GGD. De regels zoals die worden toegepast door de GGD'en zijn hierbij leidend.

- Als een persoon niet getest kan of wil worden, maar er wel een verdenking van COVID 19 is, moet diegene ook in isolatie verblijven tot de persoon 1 dag klachtenvrij is. Enkel de verdenking op COVID 19 hoeft niet gemeld te worden bij de GGD.
- Indien klachten bij een zieke dakloze persoon verergeren moet contact opgenomen worden met de eerstelijnsvoorziening waarmee de instelling afspraken heeft. Indien klachten dermate ernstig en acuut zijn, moet telefonisch worden overlegd met de spoedeisende hulp van een ziekenhuis.
- Zorg dat vervoer beschikbaar is voor het verplaatsen van zieke dak- en thuisloze mensen naar de aparte (isolatie)ruimte om uit te zieken of om naar het ziekenhuis te brengen. Zie hiervoor het [protocol](#) noodzakelijk zittend vervoer.
- Het is ongewenst dat zieke dak- en thuisloze mensen de straat op gaan voordat zij zijn hersteld.
- Mogelijk weigert een dakloze persoon verblijf in de aparte (isolatie)ruimte als sprake is van een (vermoedelijke) besmetting met het coronavirus. Neem in dat geval contact op met de lokale GGD. Zij zijn verantwoordelijk voor de procedure in het geval van een mogelijke gedwongen opname in het kader van de Wet publieke gezondheid (Wpg). De GGD handelt vervolgens conform een met het RIVM afgestemd protocol waarover nauwe afstemming plaatsvindt.
- Bij vragen over de uitvoering van de maatregelen kunnen instellingen advies vragen aan de GGD in hun regio.

Ten aanzien van de veiligheid van medewerkers (testen en PBM)

- Medewerkers en vrijwilligers moeten altijd de algemene hygiënerichtlijnen volgen (geen handen geven; regelmatig handen wassen; hoesten en niezen in de elleboog; papieren zakdoekjes gebruiken).
- Medewerkers in de maatschappelijke opvang kunnen met voorrang worden getest indien zij essentieel zijn voor de (directe) cliëntenzorg, de continuïteit van zorg en wanneer zij niet door een collega vervangen kunnen worden. Kijk [hier](#) voor meer informatie rondom voorrang op testen.
- Medewerkers van de maatschappelijke opvang die COVID 19 cliënten verplegen en verzorgen moeten persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) gebruiken.
- In principe hebben medewerkers in de maatschappelijke opvang verder geen PBM nodig. Echter, er zijn situaties waarin uitstel van ondersteuning niet mogelijk is en de cliënt besmet lijkt met COVID 19. In die specifieke situaties is het nodig dat medewerkers in de maatschappelijke opvang kunnen beschikken over een reservepakket PBM. Het gaat dan om medische beschermingsmiddelen. Ook vrijwilligers kunnen aanspraak maken op reservepakketten. Kijk [hier](#) voor meer informatie over reservepakketten en het aanvragen hiervan.
- Het is belangrijk om extra aandacht te besteden aan [de algemene hygiëne-richtlijnen in de maatschappelijke opvang](#). Het is bijvoorbeeld van belang om handschoenen te dragen bij de reiniging van toiletten en de omgang met vuil wasgoed.
- Houd ook rekening met de [regels rondom ventilatie](#) in gebouwen van de maatschappelijke opvang.